

'We vonden

Gijs Bakker en oud-studenten

Op de trap van de Arnhemse Academie (1978), v.l.n.r. Anneke van Bergen, Charles Filet, Koen Bartels, Paul Schudel, Gijs Bakker, Maria Hees, Marga Staartjes, Franck Ligtelijn en Rineke van Rijt.

over hun

academietijd in Arnhem

onszelf toen geweldig'

door Chris Reinewald

Een kachelpijp-collier, een armband van gepuntlast roestvrijstaal. Eind jaren zestig maakten Gijs Bakker en zijn vrouw Emmy van Leersum naam met hun anti-sieraden, die de ambachtelijke precisie en de status van het gevestigde juwelierswerk aanvochten. Alle nadruk lag op het idee, het concept met industriële productie als leidraad. Bakker werd in 1970 gevraagd les te geven aan de Arnhemse kunstacademie. Doel: omvormen van de ambachtelijke afdeling edelsmeden tot een fabrieksmatige produktiegerichte vormgevingsopleiding. Dit voorjaar exposeert het Gemeentemuseum in Arnhem een overzicht van het werk dat docenten en studenten destijds maakten. Oud-studenten en de meester blikken terug: 'Ik had in Arnhem het stoute idee dat wij de industrie konden opvoeden.'

We really thought we were on top of the world then' / A stovepipe necklace, a bracelet of spot-welded stainless steel: at the end of the 1960's Gijs Bakker and his wife Emmy van Leersum made a name for themselves with their anti-jewellery, which challenged established jeweller's work in its craftmanlike precision and status. All emphasis lay on the idea, the concept with industrial production as the guiding principle. In 1970 Bakker was asked to give lessons at Arnhem's art academy. The goal: to convert the craft-oriented gold- and silversmith's department to a design education program oriented toward mass production. This spring the City Museum in Arnhem mounts a retrospective of the work that teachers and students alike produced during these years. Former students and the master look back: 'In Arnhem, I had the audacious idea that we could educate the industry'.

Armband van gepuntlast roestvast staal,
Gijs Bakker, 1966 / Bracelet of spot-
welded stainless steel, Gijs Bakker, 1966

→ Een tijdspanne van twintig jaar schept duidelijkheid. Ambities zijn inmiddels ingelost of juist niet. Een klein deel van de studenten vormgeving - die tussen 1971 en 1978 de Arnhemse academie doorliepen - is nog actief in 'het vak'.

De meeste oud-studenten - al dan niet op de expositie in het Arnhems Gemeentemuseum vertegenwoordigd - doen nu iets anders. 'Destijds op school was Iemand-Die-Ermee-Ophield heel dramatisch. Nu denk ik: als je maar een beetje lekker leeft', zegt Paul Schudel (1951), die nu deel uitmaakt van de Vormgeversassociatie. Zijn bekendste ontwerp is een wandklok achter gezandstraald glas.

Als Arnhems student op de afdeling VIMEK (vormgeving in metaal en kunststof) waagde hij zich zelden aan nuancerende opmerkingen. 'In die tijd had je uitgesproken meningen. Gijs Bakker paste als leraar goed in die tijdgeest. Amerika, daar was je natuurlijk tegen, vanwege het kapitalisme en Vietnam. De industrie - die niets om vernieuwende vormgeving gaf - deugde ook niet. Iedereen stemde PSP. Klinkt overdreven, maar zo was die stemming wél op de academie. Maar ik ben niet helemaal van mijn geloof gevallen. Achteraf heeft de Club van Rome in 1976 met zijn voorspellingen over milieuvervuiling helaas toch gelijk gekregen.'

Onafhankelijke vormgevers Schudel en zijn mede-studenten keken erg op tegen Gijs Bakker, die met zijn vrouw Emmy van Leersum toen naam maakte met hun anti-sieraden. Daarnaast begon Bakker als industrieel ontwerper.

Om die eigenschappen vroeg Harry Verburg - directeur van de academie Arnhem - in 1970 Bakker als docent. Verburg wilde de ambachtelijke, naar binnen gerichte edelsmeed-opleiding - waar vooral sieraden en kleine metalen gebruiksvoorwerpen werden gemaakt - omvormen tot een meer op fabrieksmatige, produktie gerichte vormgevingsopleiding. En daarin slaagde hij. Anders dan bij de technische universiteiten in Delft en Eindhoven lag in Arnhem de nadruk bij een ontwerp niet op techniek en produktiemogelijkheden, maar op gebruiksfunctie en esthetische waarde. Op die manier zouden fabrikanten ook loskomen van hun vastgeroeste ideeën over vormgeving, dacht men. Vanuit die optiek haalde Bakker op zijn beurt verschillende opdrachtgevers de school binnen voor praktijkopdrachten, zoals kantoormeubels voor Gispén, lampen voor Artimeta en een kinderwagen voor Koelstra.

Daarnaast stimuleerde Bakker zijn studenten om een onafhankelijk vormgever te zijn, die als een beeldend kunstenaar aan een oeuvre werkt. Daarbij is de vrijheid van handelen belangrijk en ook het idee dat de ontwerper grotendeels zelf de vorm van zijn

produkten bepaalt en niet laat afhangen van machinale productie-eisen. Voor zover een ontwerper geen freelance opdrachten voor de industrie uitvoert, treedt hij als eigen opdrachtgever op. Veel van Bakkers oud-leerlingen kozen uiteindelijk voor deze maatschappelijk onzekere, maar artistiek interessante beroepsinvulling.

Keihard en ongenueanceerd Door zijn praktijkgerichtheid profileerde Gijs Bakker zich voor zijn studenten duidelijk als een ontwerper, in tegenstelling tot zijn collega's. Dit leidde in 1974 tot een escalatie. De studenten, onder aanvoering van Schudel, wilden nog meer praktijkgericht werken en eisten daarom dat een andere docent, Franck Ligtelijn zou opstappen. 'Ja, je was keihard en ongenueanceerd', 'mea culpa' Schudel nu. 'Toch waren er naast Bakker ook 'stillere' leraren, die je positief beïnvloedden. Alexander Verberne gaf kalligrafie, maar voerde ongemerkt filosofische gesprekken met je. En Berend Hendriks bracht mij toewijding voor het vak bij.'

'Bakker was resoluut en strak in zijn opvattingen en vond dat je als ontwerper je onafhankelijkheid moest bewaren ten opzichte van de industrie. Bij die praktijkopdrachten merkten we toen al dat de industrie niet echt geïnteresseerd was in onze vernieuwende ontwerpen, wat onze anti-industrie houding weer bevestigde. Achteraf realiseer ik mij dat er voor suffe dingen altijd een groter afzetgebied zal bestaan. Ik ken nu ook mijn markt, die zich beperkt tot een aantal Nederlanders die leuk vinden wat ik maak', concludeert Schudel. Na zijn afstuderen in 1978 nam Artimeta een bureaulamp van hem in produktie. Daarna ontwikkelde Schudel een reeks opmerkelijke klokken. Ook gaf hij enige tijd les in Arnhem. Maar anders dan Gijs Bakker.

'Ik geloof niet zo in dat absolute. Ik relateer meer. Ik zeg tegen studenten dat ik iets op mijn manier doe, maar dat het natuurlijk ook anders kan. Met alle respect hoor, maar Bakker was een streber, waarbij je niet aanklopte als student met de twijfels die je toch eens krijgt.'

Mede daarom zocht Schudel toenadering tot zijn mede-studenten Hans Ebbing (1954-1986) en Ton Haas (1954). Op het eindexamen presenteerden ze zich als zelfbewuste vormgevers/ondernemers.

Schoppen voor een stellingname 'Wij vonden onszelf toen geweldig. En ten dele was dat ook zo', stelt Ton Haas onvervroren. Tot voor kort combineerde hij bij Landmark industrieel-technische ontwerpen met vrij werk, zoals zijn glazen 'wiebelvazen'. Haas' huidige oeuvre aan produktontwerpen is groter dan dat van zijn voormalige compagnon Schudel, met wie hij in 1983 brak. Een stofzuiger, een tl-lamp, een pannekoekmes,

een radio, een ingenieuze striplamp, een ceintuur, paddestoellampen en de 'Incus' bureaustoel, samen ontworpen met Hans Ebbing. 'Wij kregen na school gauw genoeg van 'lampies maken'. Dus noemden we ons 'industrial designers' in de hoop voor Philips en Ericsson te kunnen werken. Hans en ik keken op school al anders tegen de industrie aan dan Bakker, die er alleen maar tegenaan schopte. Hij vond en vindt dat de industrie per definitie ongelijk heeft. Het is waar dat fabrikanten bij nieuwe produkten altijd twijfelen, maar toch hebben ze vaak wel degelijk iets zinnigs te zeggen.

'Maar door dat schoppen dwong Bakker zijn studenten wel tot een stellingname. Verder bepaalde de verplichte lectuur van Simon Mari Pruys en Viktor Papanek het denken op de afdeling.

Bij het vormgeven liet je de ontstaanswijze van een produkt zien, door bijvoorbeeld een tafelblad in te zagen en daar de poten uit te halen. Over de inhoudelijkheid van ons werk hadden Ebbing en ik vaak ruzie met Gijs. Hij verschulde zich dan niet achter regeltjes, wat talentloze leraren wel eens doen.'

In 1987, een jaar nadat Ebbing bij een auto-ongeluk omkwam, stichtte Haas met niet-academiegenoten Landmark Design & Consult in Rotterdam. 'In een collectief zoek je de zekerheid op, om zonder te blozen te kunnen zeggen: dat hebben wij ontworpen.' Inmiddels lijkt Haas alsnog bekeerd tot het kleinschaligheidsideaal uit de jaren zeventig. Hij werkt voor het eerst alleen. 'Landmark werd een log instituut met teveel mensen, die je aan het werk moest houden. En vaak onderhandelde je met opdrachtgevers een half jaar over een meubel, dat dan binnen drie weken moest zijn ontworpen. Zo verlies je je kwaliteit. Ik kan nu weer trots zijn op mijn 'wiebelvazen', die niet zo goed pasten binnen de activiteiten van Landmark.'

De Gijs-clan Toen Gijs Bakker begin jaren zeventig de leiding kreeg over de te transformerende afdeling edelsmeden, trof hij er nog steeds de vooroorlogse dogma's van edelmetalen en ambachtelijkheid. Daar hadden hij en Emmy van Leersum zich als 'anti-sieradenmakers' eerder tegen afgezet. Hij had geen zin docent sieraadmaken te worden, ondanks dat er nog steeds studenten waren die dat ambieerden: Maria Hees en Marga Staartjes bijvoorbeeld. Zij studeerden uiteindelijk af op mode-accessoires, zoals tassen, (houten) stropdassen en anti-sieraden van tuinslangen of pannesponsjes.

Hiervoor wendde Maria Hees (1948) zich eerder tot een andere leraar: Joep Sterman. 'Joep was speelser dan Gijs. Hij hield van kleurige dingen, met grapjes erin. Produkten met een tijdelijk karakter. Gijs moest daar niks van hebben. Tenminste,

Ton Haas 'Wij kregen na school gauw genoeg van 'lampies maken'.

Dus noemden we ons industrial designers.' / 'After school, we all quickly had

enough of producing just one more lamp. Thus we called ourselves industrial designers.'

Antoinette de Beijer, stoel, stalen buis,
rundleer en katoen, 1983 / Antoinette de
Beijer, chair, steel, leather and cotton, 1983

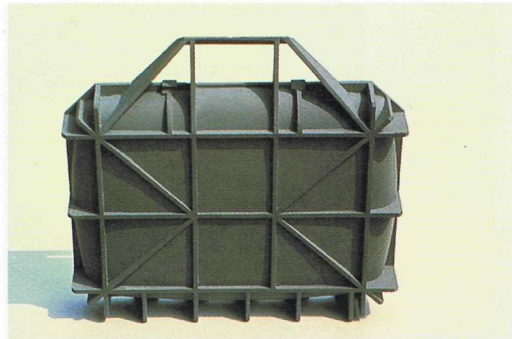
Lia de Sain, elleboog sieraad, 1976 / Lia
de Sain, elbow ornament, 1976

Ton Nelemans, Lamp 'Aaku', aluminium,
1981 / Ton Nelemans, Lamp 'Aaku', alumi-
nium, 1981

Herman Hermesen, koffer, kunststof,
1979 / Herman Hermesen, suitcase, plastic,
1979

Floor Aberle, vazen 'Square and Circle'-
collectie, geglazuurd aardewerk, 1986 /
Floor Aberle, vases 'Square and Circle'-collec-
tion, glazed stoneware, 1986

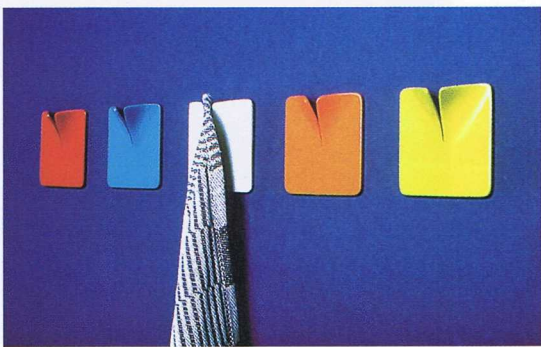

Marga Staartjes, staande asbak, 1979 /
Marga Staartjes, standing ash-tray, 1979

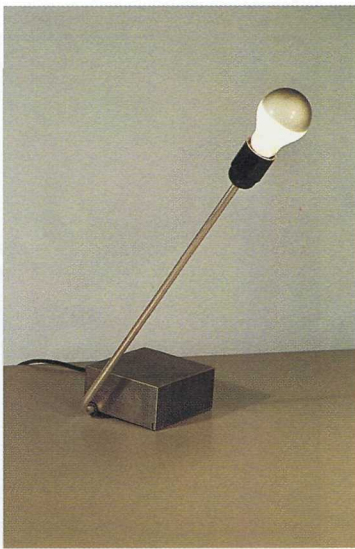

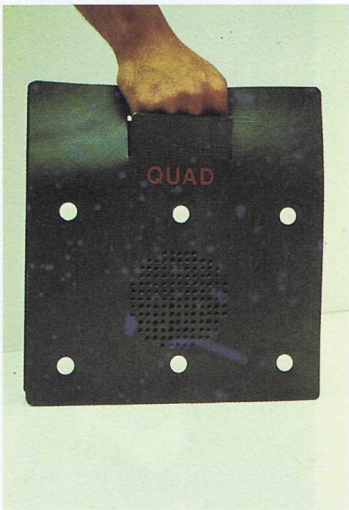
Ton Haas, kunststof handdoekklemmen,
1978 / Ton Haas, towel clip, plastic, 1978

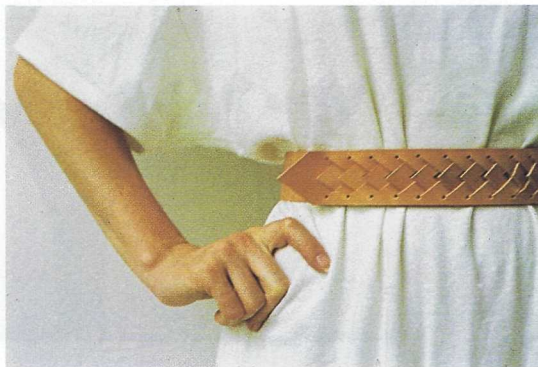
Herman Hermesen, 'Blokamp', 1978 /
Herman Hermesen, 'Blokamp', 1978

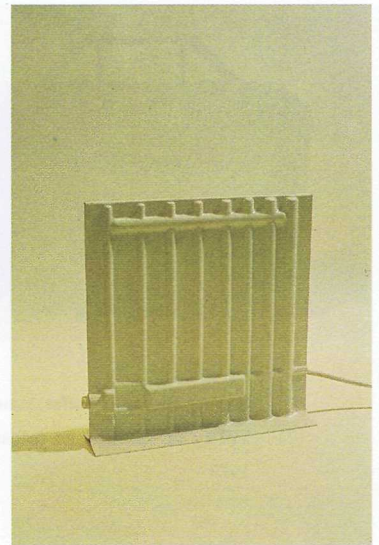
Els Staal, bank voor openbare ruimten,
1986 / Els Staal, bench for public domains,
1986

Ton Haas, draagbare radio, 1978 / porta-
ble radio, Ton Haas, 1978

Rineke van Rijt, visgraat-ceintuur, leer,
1981 / Rineke van Rijt, herring-bone belt,
leather, 1981

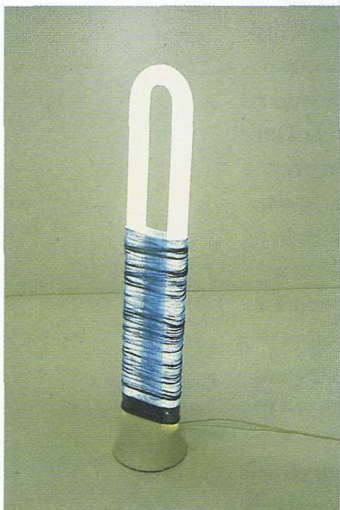

**Ton Nelemans, 'Blisterlamp', polysty-
reen, 1980 /** Ton Nelemans, 'Blisterlamp',
polystyrene, 1980

**Gijs Bakker 'Helaas maken de meeste studenten 'grijze' dingen,
omdat ze gewoon niks te vertellen hebben.' / 'Unfortunately, most students make
'grey' things, because they really have nothing to say.'**

Hans Ebbing, TL lamp met dimmer van stof, 1978 / Hans Ebbing, fluorescent lamp with 'anti-blinding sock', 1978

Anneke van Bergen, verstelbare kinderstoel, hout, 1978 / Anneke van Bergen, adjustable baby-chair, wood, 1978

toen niet. Na mijn eindexamen in 1979 zag ik nieuwe sieraden van Gijs Bakker, die ineens wel vol grapjes zaten', herinnert Hees zich. Zij behoorde tot de laatste lichting studenten, die nog les kregen van Bakker. In 1978 hield hij voorlopig op met lesgeven. Zijn opvattingen waren inmiddels de norm geworden, ervoer Hees.

'Ik wilde iets maken omdat ik het materiaal mooi vond. Dat vond men helemaal verkeerd. Decoratie was een scheldwoord. Ook mijn houten rolluik-koffertje deugde niet. Dat was 'te alternatief' volgens de Gijs-clan. Toen ik hetzelfde in kunststof, in een 'geavanceerde' techniek uitvoerde, was het wel goed. Ik heb met een andere docent, Onno van Dokkum nog een hele correspondentie gevoerd over een draadkoffertje. Nou ja, zo leer je je werk goed verdedigen. Maar mijn academitijd was erg leuk, vooral om de mede-studenten die zeer actief waren. Nog voor ik eindexamen deed, verkocht ik al werk.'

Hees is nog steeds zelf-producerend ontwerper. 'Ik heb pas een aluminium tas gemaakt en ben nu bezig met brillen. Mijn ontwerpen laat ik uitvoeren en daar plaats ik zelf weer de orders voor. Geïnteresseerde fabrikanten zijn er namelijk amper. Ook de distributie blijft een probleem. Om kosten en inkomsten in eigen hand te houden, zoek ik dus ook zelf mijn verkooppunten op.'

Geen Arnhemse School Ook Marga Staartjes (1953), tegenwoordig weer sieraadmaakster, conformeerde zich door af te studeren met conceptuele produkten: Een lamp, met de letters l a m p uitgezaagd in de kap. Een houten tafel met gedeeltelijk, afgezaagde poten met stapels boeken als vervangende ondersteuning. Haar impulsief gemaakte anti-sieraden van pannesponsjes en een tuinslang werden na de academie onder meer geëxposeerd op een expositie die Van Leersum had samengesteld.

Staartjes verwerkt in haar huidige sieraden nog steeds 'rare' materialen. 'Ik volg sinds kort een cursus edelsmeden. Dat handvaardige kwam op school niet aan bod, terwijl je het toch wel onder de knie moet hebben, vind ik nu.'

Hans Ansems (1951) miste tijdens zijn opleiding in Arnhem de technische en commerciële aspecten van het ontwerpersvak, waaruit zijn huidige werkzaamheden bestaan. Daarom studeerde hij na zijn eindexamen in 1974 nog twee jaar in Parijs, gevolgd door een freelance verbintenis bij het Olivetti-ontwerpbureau van Ettore Sottsass in Milaan. Eenmaal zelfstandig ontwierp Ansems in 1980 een sobere, maar speelse buislamp 'Stringa' die een groot commercieel succes werd. Een Italiaanse fabriek voert nu Ansems ontwerpen uit, die hij vervolgens weer importeert voor zijn verlichtingsbedrijf Aspects in Arnhem.

De academie stelde Ansems als 'eerste volbloed designer' graag ten voorbeeld voor studenten na hem. Onderkent hij de invloed van Gijs Bakker, met wie hij in hetzelfde jaar (maar dan als leerling) op school kwam? 'Niet zo. Door de academie ontstond er hier in de jaren zeventig een vormgeversklimaat met een zelfde soort denkwijze, gebaseerd op de toen actuele minimale beeldende kunst, vermengd met het functionalisme van Bauhaus. Maar dat er door Bakker een Arnhemse School ontstond, daar geloof ik toch niet in.'

Gouden handjes Oppervlakkig bezien komen de activiteiten van Gijs Bakker en Herman Hermsen (1951) sterk overeen. Beiden houden zich nu bezig met sieraad- en produktvormgeving en met doceren. 'Alleen begon ik met produktvormgeving -veel lampen vooral- en ben ik er later uit interesse sieraden bij gaan doen. Bij Bakker ging het juist andersom' zegt Hermsen. Hij had drie jaar les van Bakker, die hem typeert als een 'jongen-met-gouden-handjes'. Na zijn eindexamen in 1979 werkte Hermsen als 'manusje-van alles' vier jaar voor Bakker en Van Leersum. 'Om de praktijk te leren kennen en ehm.. om niet in de Sociale Dienst te komen.'

Achteraf nuanceert Hermsen Bakkers invloed in Arnhem. 'Hij maakte deel uit van een goed functionerend docententeam. Onder de leerlingen had Bakker zo zijn lieverdje, waar hij veel tijd instak.' Hermsen roemt Onno van Dokkum als docent. 'Hij leerde je je vormvocabulary uitbreiden. Zelf probeer ik dat nu ook aan mijn leerlingen van de Fachhochschule in Düsseldorf duidelijk te maken. Wat wil je met een produkt zeggen? Is het een duizendste variant? Of voeg je met je herinterpretatie van vorm en techniek toch iets wezenlijks toe?'

Hermsen ziet grote verschillen tussen de studenten twintig jaar terug en die van nu. 'De maatschappelijke relevantie is nu beïnvloed minder, omdat er politiek gezien geen duidelijk links of rechts meer bestaat. Een tijdje terug waren studenten vooral uit op hun eigen bevrediging als ontwerper. Ze lieten zich inspireren door Borek Sipek, Bob Verheyden en Wilma Sommers. Die verspillende krullendraaijerij is op zijn retour. Nu geven de Duitse Pentagon-groep en de Engelsman Jasper Morrison de toon aan. Men zoekt dus weer naar de sobere waarheid. Hap-snap ontwerpers zonder ideologie die even snel een dingetje willen verkopen heb je natuurlijk altijd, ook nu.'

Verleden jaar presenteerde Hermsen onder meer een oogstrelende briefopener. Over zijn huidige activiteiten lijkt de ontwerper echter somber. Er staan teveel prototypen van lampen op het schap waarvoor geen producenten zijn te vinden. 'Het zelf-produceren is uit nood geboren, omdat de industrie niet voor ontwerpers openstond.'

Nog steeds niet. Want: wat brengt Lumiance bijvoorbeeld nu eigenlijk aan interessante producten voort, terwijl er zo'n grote capaciteit aan ontwerpers rondloopt?'

De botte bijl Op een gegeven moment 'vermoordt' de leerling zijn meester. Het lijkt of de overzichtstentoonstelling in Arnhem hierbij een katalyserende rol speelt. Paul Schudel vindt het jammer dat de expositie aan Bakker is opgehangen. 'Dat is aan één kant terecht, want Gijs deed veel voor Arnhem. Qua publiciteit en subsidies ligt de figuur Bakker natuurlijk goed. Maar aan de andere kant hoop ik wel dat je ziet dat de afdeling in die tijd best in staat was om haar eigen boontjes te doppen.' Ook Maria Hees zegt zich na vijftien jaar zelfstandigheid geen leerling-van-Bakker te voelen.

'Gijs is op zichzelf al ijdel genoeg, zeker nu hij zich als vormgever als alleseter profileert', moppert Herman Hermsen op zijn beurt.

Ton Haas wil echter geen kwaad horen over Bakker. 'Ons heeft hij na school gestimuleerd en overall geïntroduceerd. Oké, misschien ter ere van zijn eigen glorie, maar hij deed het wel.'

Haas maakte als gastdocent aan de Akademie Industrie en Vormgeving Eindhoven (AIVE) Bakker mee in diens hoofddocentschap van de afdeling Mens en Wonen. 't Is anders dan bij ons vroeger. Sommige studenten kunnen Gijs wel schieten. Bij beoordelingen gaat hij echt met een botte bijl door het bos. Hij vindt iets 'niks. Punt uit'. Gijs bezit de ideale eigenschappen als docent: hij is naïef en keihard. En dat vind ik beter dan al die 'draaiende' docenten, die eeuwig zesminnetjes geven.'

Grijze studenten 'Als groep zijn studenten altijd goed en aardig, waar ook ter wereld', repliceert Gijs Bakker op zijn beurt. 'Bij het beoordelen van het werk van studenten vind ik discussie belangrijk, al kom ik blijkbaar wel eens bot over. Als iemand iets maakt wat niet goed is, eis ik van mijzelf dat ik precies kan verwoorden wat er niet klopt. Soms kom ik er niet meteen uit. Zo vond ik dat Maria Hees en Marga Staartjes in het begin bij Joep Sterman rare, verwerpelijke froddelsieraden maakten. Pas in tweede instantie herkende ik hun ontwerpen als mode-accessoires. En dat pikte ik op als een fantastische confrontatie binnen de afdeling, die voor de andere helft uit industrieel-geïnteresseerden bestond.'

'Helaas maken de meeste studenten 'grijze' dingen, omdat ze gewoon niks te vertellen hebben. Dan word ik benauwd, want wat moet je dan zeggen?'

Volgens Bakker staat of valt een opleiding met de structuur ervan. 'Als die niet deugt leer je als student erg weinig.'

Zijn rol als inspirator in Arnhem ziet hij zelf minder scherp. 'Ik had het geluk dat

Harry Verburg daar zat als directeur van de academie. Hij schiep een klimaat, waarin we goed konden werken, omdat hij net zulke ideeën als ik had. Ook ik vond dat hun vormgevingsopleiding erg geïsoleerd was. Zelf had ik tijdens mijn studie in Zweden met de industrie geleerd te werken en dat beviel goed. Het leek mij spannend om die werelden van de vormgever en de producent te confronteren, zodat ze elkaar meehelpen in hun ontwikkeling, in plaats van elkaar in te kapselen.'

'Ik had in Arnhem het stoute idee dat wij de industrie konden opvoeden. Zo van: zij mogen blij zijn dat wij zo leuk de boel overhoop halen. En de studenten waren net zo enthousiast. Trouwens, van die samenwerkingsprojecten met de industrie leerde ik ook veel. Ik hobbelde destijds als een broekie het onderwijs in en zat zelf ook midden in een leerproces.'

In 1978 zette Gijs Bakker voorlopig een punt achter zijn docentschap. 'Ik was voor mijn gevoel klaar in Arnhem. Misschien ook wel omdat alle clubjes mensen, die ik intensief had opgeleid, afstudeerden. Dan heb je minder zin in weer een nieuwe lichtung.'

Twee vergissingen Achteraf erkent Bakker ruitelijk dat hij in Arnhem twee vergissingen beging. 'Allereerst ontnam ik die afdeling inderdaad de technische handvaardigheid, die ik tijdens mijn opleiding in Amsterdam en Stockholm wél leerde. Dat ik door die handvaardige scholing ook industriële processen begreep, realiseerde ik mij pas later, aan de Technische Universiteit in Delft, waar ik een blauwe maandag doceerde. In Arnhem wees ik het ambachtelijke uiterlijk af en zette ik de vormbepalende techniek aan de kant, omdat ik toen -ook in mijn eigen werk- een gevecht leverde om de inhoudelijkheid van een produkt.'

Aan de 'escalatie van 1974' waar Bakker de kant van zijn leerlingen koos en dus zijn collega-docenten afviel, wil hij niet veel woorden vuil maken. 'Ik was naïef in die tijd. Een leraar kan zijn leerlingen frustreren door zijn eigen beperktheid in het vak of door ze zijn politieke overtuiging op te dringen. Als je bovendien financieel afhankelijk van het onderwijs bent en vijf dagen lesgeeft, gaat daar al je creativiteit inzitten. Dat is verkeerd. Voor je het weet draag je je vorm en signatuur over op je studenten en voel je je vervolgens weer bedreigd door hen. Je moet de inhoud van het vak overdragen en daarom ook zelf actief zijn. Als ik een maand niet met mijn eigen werk bezig ben wrikt dat in mijn lesgeven.'

'Op de AIVE heeft het lerarenkorps nu een heerlijk verloop, waardoor die afdeling springlevend blijft. Leerlingen klagen zelfs tegen mij dat ze vier docenten met tegenstrijdige meningen over hun werk hebben.

Prima toch! Dan leer je zelf na te denken.'

Verkramp of niet In zijn hoedanigheid als vormgever presenteerde Gijs Bakker onlangs zijn 'Gatenproject' (een stoel, waaier, tafel, tafelkleed, een taart, sieraden, behang en kandelaars: allemaal voorzien van gaten). In een daarbij verschenen catalogus bekent Bakker dat zijn industriële werk nooit de zeggingskracht van zijn sieraden bereikte: 'Ik weet dat ik een paar goede meubelen heb gemaakt en enige verkramptheit..'. Of die verkramptheid zich ook in zijn lesgeven manifesteerde weet Bakker niet.

Ton Haas vindt zijn oud-leraar als docent interessanter dan als ontwerper. 'Gijs' sieraden zijn -anders dan die van Emmy van Leersum- niet echt rationeel. Ik vind ze mooi omdat ze 'zo ongeveer' kloppen. Datzelfde geldt voor zijn produktontwerpen, maar daar werkt het juist averechts. Je ziet eraan dat hij zich tegen de industrie blijft verzetten. Hij ontwerpt bijvoorbeeld een bureau, dat niet aan internationale keuren en industriënormen voldoet. Daar moet je eens mee aankomen bij Ahrend, Gispens of Vitra... Zo manoeuvreer je je toch vanzelf in een 'niche' ?'

Gijs Bakker weet nu dat hij in opdrachtsituaties minder goed functioneert: 'omdat ik het produkt dan niet naar mij toe kan trekken. En Ton Haas heeft gelijk dat ik mij niet uitgedaagd voel door technische beperkingen. Het zal mij worst wezen wat je ervan vindt, maar bij dat Gatenproject heb ik toch het gevoel dat het zo dicht mogelijk bij mijzelf ligt. Iedereen heeft een andere opvatting over wat vormgeving is. Voor mij is vormgeving één van de kunsten.'

←

Op 'Symfonie voor Solisten', vormgeving aan de Arnhemse kunstacademie ten tijde van Gijs Bakker, exposeren studenten en docenten hun werk uit de periode 1971-78 naast actuele produkten. Gemeentemuseum Arnhem, Utrechtseweg 87. telefoon 085-512431. 12 februari tot 16 mei 1994.

Bij de tentoonstelling verschijnt Jeroen van den Eijndes (voor dit artikel dankbaar geraadpleegde) doctoraalscriptie als catalogus.

Gijs Bakkers Gatenproject is in april te zien bij Marijke Studio Padova, Via Gabelli 7, Padua (Italië) en vervolgens bij de Helen Drutt Gallery, 1721 Walnut Street, Philadelphia (VS).